І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

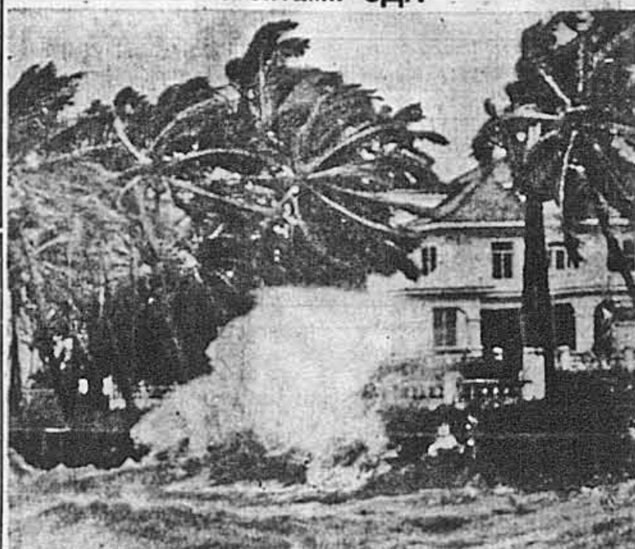
Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. в Ню Йорку: BArclay 7-4125

РІК LXVII Ч. 175. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 13-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1960 ЦЕНТІВ 12 CENTS No. 175. VOL. LXVII.

В БОГОТІ ПРИЙНЯТО ПРОГРАМУ ДОПОМОГИ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРАЇН ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Богота. Колюмбія. — Американська Економічна Конференція, що відбувалася тут з участю репрезентантів 20 американських держав, прийняла в неділю дня 10 вересня ц.р. широку програму допомоги для пожвавлення і скріплення суспільного й економічного розвитку південно-американських країн. Проти започаткування і реалізації цієї програми заявилися тільки репрезентанти Куби. Програма цієї допомоги, що її названо „Боґотський Акт", передбачає нову і посилену боротьбу з усіма причинами і явищами політичного незадоволення й економічного недорозвитку в теперішніх суспільних умовинах Західньої Гемісфери. Формальне підписання цього Акту визначено на понеділок дня 12 вересня і воно відбудеться під час заключної сесії конференції. Американську делеґацію на цій конференції очолював державний підсекретар ЗДА Даґлес Діллон, який назвав цей Акт програмою дії в мешкальній, аґрарній, здоровній і виховній ділянках. Прийнятий конференцією в Боґоті плян є поширеною версією запропонованого президентом Айзенгавером проєкту суспільного розвитку для Південної Америки. Проєкт през. Айзенгавера, переданий ним на розгляд економічної конференції в Боґоті, спонзорованої Організацією Американських Держав, передбачає на початок асиґнування 500 мільйонів долярів. В Боґотському Акті запляновано широка земельна реформа зокрема для розподілу земельної власности між малоземельних селян і в дальшому для якнайкращого її використання з допомогою кредитів для окремих селян і для їхніх об'єднань. В цій ділянці передбачене теж широке використання неуправлюваної досі землі, як теж будова доріг для зв'язку з віддаленими господарствами. Широко запляновано теж програма будівництва мешкальних домів, що має відбуватися на базі довгореченцевих кредитів і з допомогою творення будівляно-позичкових установ. В ділянці виховній Боґотський Акт передбачає перевірку усіх дотеперішніх едукаційних систем з метою викорінення анальфабетизму і вишколення якнайбільше фахівців в різних галузях промислу, торгівлі, адміністрації і шкільництва. Так же само запляновано широка програма дії в здоровній ділянці для зменшення смертности серед дітей, посиленої боротьби з хворобами й будови різних харитативно-лікувальних установ. Ціла програма буде фінансована усіма американськими державами і в першу чергу З'єдиненими Державами Америки й американські засоби для тієї мети будуть передані до диспозиції Банку Міжамериканського Розвитку, створеного для адміністрування і розподілу призначених на допомогу фондів.

Гураґан Донна понад східніми стейтами ЗДА

Гураґан Донна лютує на узбережжі міста Маямі на Флориді, віючи зі швидкістю 80 миль на годину і спричиняючи високі хвилі припливу моря.

Ню Йорк. — Бюро погоди повідомляє населення нюйоркської метрополії, що гураґан Донна вже в понеділок 12го вересня має перейти попри Ню Йорк, і тому населення повинно обережно поводитися, бо передбачені вітри з силою беревіїв, а навіть, місцями, вони матимуть силу гураґану і доходитимуть до швидкости 110 миль на годину. Фльота зарядила, щоб всі моряки якнайшвидше вернулися на кораблі, пороблено потрібні заходи на летовищах. На побережжях евакуюють населення з домів, які можуть бути залиті водою внаслідок високого припливу моря. В стейті Ню Джерзі евакуювали людей із котеджів у Кліфвуд Бічі. Сподіваються, що гураґан перейде попри Ню Йорк до полудня в понеділок. Гураґан Донна спричинив смерть понад 100 осіб в районі Карайбського моря, на Флориді згинули 5 осіб від нього і 16 осіб були поранені. Матеріяльні втрати раховують на мільйони долярів. Великі шкоди є в цитринових деревах на Флориді. Великі матеріяльні шкоди є в Північній Каролайні і у Вірджінії. Жертви в людях малі, бо населення знало про те, що надходить гураґан. Алярм про Донну поширено аж до стейту Мейн.

СВОБОДУ РУХІВ ХРУЩОВА В НЮ ЙОРКУ ОБМЕЖЕНО ДО МАНГЕТТЕНУ

Об'єднані Нації. — Американський уряд застосував супроти Хрущова під час його перебування в Ню Йорку, куди він — ніким не запрошений — приїздить 19 ц. м. на 15-ту сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, спеціяльне обмеження свободи рухів, не дозволивши йому порушатись поза острів Мангеттен, себто одну з п'ятьох дільниць Ню Йорку, де стоїть палац Об'єднаних Націй. Зроблено це окремим комунікатом, в якому зазначено, що ЗДА дають Хрущову безпечний переїзд через американську територію до екстериторіяльного палацу Об'єднаних Націй, але з уваги на те, що Хрущов від деякого часу веде супроти ЗДА напастливу кампанію, як теж з уваги на збиття Совєтами американського літака RB-47 над міжнародними водами і притримування в Совєтах двох летунів, Хрущов настільки насторожив проти себе публічну опінію в Америці, що задля його особистої безпеки поручається йому обертатись тільки в найближчій околиці домівки Об'єднаних Націй, та в ніякому разі поза дільницю Мангеттену. При цій нагоді газети пригадують, що всі члени комуністичних місій при Об'єднаних Націях мають обмежену свободу рухів до проміру 25 миль від центру Ню Йорку, коли ж хтось із них хоче поїхати кудись дальше, то на 48 годин раніше мусить зголосити відповідну просьбу. Це обмеження не стосується лише делеґатів Польщі і Чехословаччини. Хоч заборону Хрущову порушатись навіть на обширі 25 миль на території ЗДА пояснено причинами радше натури формальної, себто мотивами безпеки для його особи, проте по суті — коментує преса — це суто-політична демонстрація, що Хрущов є в ЗДА „персона нон ґрата", — небажана особа. Те саме обмеження свободи рухів до острівця Мангеттену застосовано до двох комуно-сателітських прем'єрів, які прибудуть разом з Хрущовим до Ню Йорку: до комуно-мадярського прем'єра Яноша Кадара та албанського прем'єра генерала Мехмета Шеґи, пояснивши це їхніми особливо ворожими виступами супроти З'єдинених Держав та Об'єднаних Націй. Між ЗДА й Албанією нема дипломатичних зносин. Хрущов відлетів з Москви джетовим літаком в мин. п'ятницю до Калінінґраду, де він, прибувши туди за кругло півтори години, всів на корабель „Балтика". На нього чекали вже його лакейські прем'єри — болгарський Тодор Живков, мадярський Янош Кадар і партійний румунський шеф Ґеорґе Ґеорґію-Дей. Хрущову товаришать теж прем'єр УССР Микола Підгірний і прем'єр БССР Кирило Мазурів. Партійні диктатори Польщі Владислав Ґомулка і ЧСР Антонін Новотни мали прилетіти до Ню Йорку окремо. Хрущов приїде сам, без членів своєї родини. Тільки його зять, А. Аджубей, редактор „Ізвєстій", їде з делеґацією. Тому, що крім комуно-сателітських проводирів заповіли свій приїзд також югославський диктатор Йосиф Тіто, єгипетський Ґамаль Абдель Нассер, індонезійський Сукарно, ґганський Нкваме Нкрумах, а може й Фідель Кастро, і що кожний з них має масу ворогів зпосеред власних земляків і інших народів, то нюйоркська поліція має проблему, яку американські газети окреслили „ґіґантським болем голови". Федеральні й нюйоркські чинники безпеки нараджуються над способами, як охоронити всіх отих „приємних гостей" від занадто яскравих демонстрацій ворожости американських громадян.

РАДА БЕЗПЕКИ ОН ЗНОВУ ЗІБРАЛАСЬ ДЛЯ СПРАВИ КОНҐА

У КОНҐО ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ХАОС. — ПРИЇДУТЬ ДЕЛЕҐАЦІЇ ДВОХ УРЯДІВ, ЩО ОДИН ОДНОГО НЕ ВИЗНАЮТЬ. — МОСКВА ОБСТОЮЄ СВОЄ ПРАВО „ДОПОМОГИ" КОНҐО ПОЗА ОБ'ЄДНАНИМИ НАЦІЯМИ

Об'єднані Нації. — В минулу неділю Рада Безпеки ОН зібралась вже 5-ий раз для нарад над справами Конґа. Формально скликано її на домагання Югославії, яка в останніх подіях на терені Конґа добачила небезпеку для світового миру, — тому Югославію, хоч не члена Ради Безпеки, допущено до її нарад. Однак недільне засідання було дуже коротке й радше формальної натури, бо під претекстом „конечности глибшого простудіювання проблеми" відкладено наради до понеділка. З Конґа наспіла вістка, що на засідання Ради Безпеки летять дві делеґації: одна під проводом Тома Канзи, як представника уряду Патріса Люмумби, і друга, під проводом міністра закордонних справ Жустена Бамбока, репрезентанта президента Конґа Жозефа Касавубу. Касавубу відсунув був Люмумбу з уряду та признав прем'єром голову сенату Йозефа Ілео, який переговорює з противниками Люмумби над створенням нового уряду, що його визнали б також бунтівничі провінції Катанґи й Касай. Люмумба, який відніс перемогу на терені конґолійського парляменту, діставши від нього вотум довір'я, урядує далі, але його шанси — за твердженням західніх обсерваторів — змаліли. В минулу неділю він пробував силою зайняти радіостацію в столиці Конґа Леопольдвілі, що її Об'єднані Нації замкнули, щоб припинити підбурюючі промови. Чорні вояки Ґгани, які замкнули доступ до радіостації барикадою на вулиці, — не допустили Люмумби та роззброїли 30 конґолійських вояків, що прибули за ним вантажним автом. Друга моральна невдача стрінула Люмумбу в той сам день, коли власті в сусідньому французькому Конґо в м. Браццавілі, тільки поперек ріку, яка лучить ті дві африканські держави тієї самої назви, не дозволили делеґатам Люмумби висісти з літака і завернули їх назад до Леопольдвілю. Ці делеґати хотіли пересістись в Браццавілі на літак будь-якої пасажирської лінії, щоб дістатись до Ню Йорку на засідання Ради Безпеки. Касавубу і згаданий новий прем'єр Ілео перевели пресові конференції та заповіли створення нового уряду Конґа на найближчі дні.

Місії Об'єднаних Націй в Конґо вдалися дві штуки: в столиці Конґа Леопольдвілі деякі частини конґолійського війська дали себе переконати, щоб добровільно „змаґазинувати" їх зброю під надзором Об'єднаних Націй, з обіцянкою, що вони ту зброю дістануть назад „коли буде треба", — та над кордоном провінції Катанґи заведено тимчасове перемир'я між військом центрального конґолійського уряду та військом збунтованого проти уряду прем'єра Катанґи Чомбе. Цей останній звернувся до конґолійського президента Касавубу й інших африканських лідерів, щоб уладити спільну нараду для заведення ладу „в новому Конґо", з прозорим пляном, щоб у тому „новому Конґо" не стало теперішнього прем'єра Люмумби. Касавубу повідомив Генеральний Секретаріят Об'єднаних Націй, що він димісіонував Люмумбу та водночас звернувся до конґолійського війська, щоб воно заявилось по стороні його, Касавубу, і щоб воно співпрацювало з Об'єднаними Націями. Це власне й дало Люмумбі притоку оскаржити Касавубу в „зраді". За твердженням газет, частина конґолійської армії, яка нараховує 20,000 недисциплінованих і погано вишколених вояків, таки перехилилась на сторону свого президента проти прем'єра. Розкол позначується також між африканськими країнами, які прислали до Конґа свої відділи під прапором Об'єднаних Націй. Командант ґвінейських частин звернувся до президента Ґвінеї Секу Туре, який заявив в минулому тижні у Москві, що він солідарний з Совєтами у політиці супроти Конґа і дасть Люмумбі всяку поміч, — щоб війська Ґвінеї вийняти з-під наказів штабу Об'єднаних Націй. Але більшість африканських країн не хоче попасти в конфлікт з Об'єднаними Націями. Марокканський король вислав спеціяльну місію до Конґа, що вона вклала йому звідомлення про ситуацію в Конґо, яка така хаотична, що навіть в інших африканських країнах недобре в ній орієнтуються. Тим часом Совєти відповіли окремою заявою на скаргу генерального секретаря ОН Гаммершилда з минулого тижня проти Совєтів за прислання конґолійському урядові поза місією ОН 15-х літаків і 100 транспортових авт, що збільшило шанси громадянської війни в Конґо. При цій нагоді, Гаммершилд закинув війську Люмумби доконування таких жорстоких актів супроти військовиків і цивільних на терені громадянських боїв, що вони подобають на народовбивство. Совєти у відповіді на закиди Гаммершилда заявили рішуче, що Об'єднаним Націям немає ніякого діла втручатись у взаємини між „двома суверенними країнами" — СССР і Конґо, — і що СССР мав право прийти до Конґо з допомогою, якої воно просило та буде робити так надалі.

Гертер заперечує твердження, що американці допомогли Кастрові здобути владу

Вашингтон. — Державний секретар Крістіян А. Гертер в окремій заяві гостро відкинув твердження двох демократичних сенаторів Джеймса О. Істленда з Міссіссіпі і Томаса Дж. Дадда з Коннектикату, що нижчі урядовці державного департаменту і частина американської преси допомогли Фіделеві Кастрові прийти до влади на Кубі. Гертер рішуче відкинув твердження, що нижчі урядовці державного департаменту „могли б щось робити без відома своїх зверхників". Така інформація, яку склали в сенатській комісії два колишні американські амбасадори до Куби Артур Ґарднер і Ерл Т. Смит, — на думку Гертера „є невірна і вводить в помилку людей". Сенатори казали після вислухання колишніх амбасадорів, що політику у відношенні до Куби робив не Гертер, тільки його урядовці, які тримають „державного секретаря немов в кошику".

В Ню Йорку відбулася чергова демонстрація проти приїзду Хрущова до ОН

Ню Йорк. — В неділю, дня 10 вересня ц. р., під резиденцією совєтської делеґації до ОН при Парк Евню відбулася зорганізована представниками поневолених Совєтським Союзом народів демонстрація проти приїзду Нікіти Хрущова на відкриття Генеральної Сесії Об'єднаних Націй. Демонстранти в числі понад 150 осіб — пікетували будинок совєтської делеґації до ОН, несучи транспаренти і повторюючи хором слова „Хрущов душогуб" і „Боже, покарай Хрущова". На несених ними транспарентах були виписані такі гасла, як „Не бенкетуйте із комуністичною свинею", „Місце душогубам в Сінґ Сінґ, а не у Валдорф Асторії", „Душогуб Хрущов образив нашого Президента" та інші. Охороняла будинок совєтської делеґації американська поліція — в кількості 100 поліцаїв, в цьому 22 на конях. В демонстрації брали участь не тільки представники східньо - европейських народів, але є й теж багато американців.

Закінчився страйк на Пенсилвенійській залізниці

Филаделфія, Па. — В понеділок 12-го вересня о годині 3.20 по півночі прийшло до порозуміння між спілкою залізничників і дирекцією Пенсилвенійської залізниці після довгих нарад, які тривали від 11-ої години перед полуднем в неділю. Це був перший страйк на цій залізниці в 114-річній її історії, і він спаралізував був залізничий рух і на інших лініях, які мали получення з Пенсилвенійською залізницею. Порозуміння має ще затвердити спілка залізничників, що має статися в понеділок, а у вівторок 13-го вересня має початися нормальний рух на цій залізниці. Страйк закінчено компромісом, але покищо не подано на яких умовах це зроблено. Внаслідок страйку 20,000 робітників було без праці разом коло 90,000 залізничних працівників, бо й інші робітники не могли працювати. Голова Спілки Транспортових Робітників Майкел Дж. Квілл сказав після підписання умови, що він вдоволений з такого вирішення непорозуміння між робітниками і працедавцями.

Кастро признає, що проти нього діють повстанці

Гавана. — Кубинський прем'єр Фідель Кастро заявив, що озброєні групи повстанців діють вже в Ескамбрейських горах, але запевняв, що він за одним махом знищить цю революту в провінції в Ляс Вілляс. Кастро казав, що він „може знайти навіть голку в тих горах", і тому не боїться цих 200 юнаків, які оперують в горах і які виступають проти його режиму. „Коли ми схочемо, то змобілізуємо сільську міліцію, яку ми вишколили вже так, що вона зможе поборювати контрреволюцію". Досі повстанці нападали на військові станиці, щоб здобути зброю

УКРАЇНЦІ В НЮ ЙОРКУ ДЕМОНСТРУВАТИМУТЬ ПРОТИ ПРИЇЗДУ ХРУЩОВА

Ню Йорк. — Акцію підготови демонстрацій проти приїзду Хрущова веде в Ню Йорку з уповаження Українського Комітету Об'єднаний Комітет Організацій міста Ню Йорку. На засіданні Комітету в мин. п'ятницю 9-го ц. м., рішено зробити окремий український демонстраційний похід в неділю 18-го ц. м. о год. 3-ій по пол. Траса походу буде ще подрібно усталена й проголошена. Зокрема у вівторок 20-го ц. м. в час відбуття Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, друга демонстрація відбудеться під Об'єднаними Націями, о год 2-ій по пол. До участи в заплянованій недільній демонстрації вже зголосилося багато організацій. Комітет закликає всіх українців — мешканців Ню Йорку взяти масову участь в обох демонстраціях, щоб доказати наші погляди на приїзд до Ню Йорку ката України — Хрущова

Над ЗДА і Канадою відбулися великі летунські маневри

Вашингтон. — В суботу 10-го вересня від 1-ої години по півночі до 7-ої години ранку відбулися над територією ЗДА і Канади великі летунські маневри, в яких зроблено понад 2,000 летів, виконаних сотками бомбовиків типів Б-52 і Б-47 та перехоплювачами, що летять із швидкістю більшою від звука. Літаки літали понад територією, що має більше як 4,000,000 квадратових миль, на висоті від 8 миль над землею до висоти звичайних домів. Маневри влаштували Північно Американська Повітряна Оборона і Стратегічна Повітряна Команда. Вони можуть похвалитися тим, що не була жадного катастрофічного випадку ані з пільотами ані з машинами. Під час цих маневрів припинений був зовсім рух приватних летунських ліній. Цивільні особи могли бачити або чути джетові літаки або бомбовики, коли вони низько літали.

Ігор Соневицький переобраний на директора УМІ

Ню Йорк. — В неділю дня 11-го вересня ц. р. відбувся в залі Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку загальний з'їзд Українського Музичного Інституту Америки, в якому взяло участь 30 педагогів: з Ню Йорку, Филаделфії, Балтімору, Вашингтону, Боффало, Бріджпорту, Гартфорду, Дітройту, Шикаґо, Клівленду, Джерзі Ситі, Нюарку, Елизабету, Ню Гейвену і Честеру. З'їзд вислухав звідомлення з праці централі й усіх 16 Відділів УМІ. Після переведення дискусії вирішено низку справ щодо діяльности Інституту і на директора його перевибрано дотеперішнього директора УМІ Ігоря Соневицького.

В АМЕРИЦІ

● **Представники державного** департаменту і комісар поліції в Ню Йорку Стівен П. Кеннеді нараджувалися в справі безпеки совєтського прем'єра Нікіти Хрущова, який прибуває до Ню Йорку 20-го вересня, щоб взяти участь в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй. В нарадах взяли участь шеф безпеки при державному департаменті Елмер Гіплі і Джан В. Гейнс, який є шефом безпеки при консулярному відділі державного департаменту

● **Республіканський** Крайовий Комітет видав публікацію, в якій пишеться, що тепер такий час, коли не можна вибирати недосвідчену особу на президента ЗДА. Ніксон і Ладж мають за собою майже 8 років досвіду і вони єдині заслуговують на те, щоб їх вибрали на президента і віце-президента.

● **Нюйоркський відділ** Американських Ветеранів Закордонних Воєн закликає мешканців Ню Йорку до п'ятимінутної мовчанки, щоб тим способом висловити своє співчуття з поневоленими народами за залізною заслоною. Ця мовчанка має бути під час промови Хрущова в Об'єднаних Націях. Командант Відділу Майкел Дж. Кеслін заявив, що якби президент Айзенгавер рішився прибути на збори ОН, то треба старатися про те, щоб один мільйон мешканців Ню Йорку зібрався перед будинком ОН, щоб виявити повну підтримку Президентові.

● **Три канадійські вчителі** цієї осени відвідають СССР, щоб вивчати совєтське шкільництво. Ця поїздка відбувається в рямках культурної виміни між Канадою і СССР, бо на весні 1961 року мають відвідати Канаду три совєтські вчителі.

● **Журналіст Ричард Старнс** вказуючи на те, що два американські зрадники, які втекли до СССР Вільям Мартин і Вернон Мічелл зробили це при кінці червня, а в травні Хрущов повідомив про зістрелення американського розвідчого літака — У-2. Виходить з того, що ці зрадники повідомили СССР про лет того літака, і пізніше втекли, бо боялися, щоб їх не викрила американська розвідка.

Старша і молода „война" на весіллі Гната Стефанова, мол.

Пасейк, Н. Дж. — Минулої суботи, 10-го вересня, тут в українській католицькій церкві св. Миколая відбулося вінчання Гната Стефанова, молодшого, що було рівночасно і своєрідним символом старшої і молодшої української „войни". Це відноситься в першу чергу до самого Гната Стефанова, мол., що є сином відомого українського полководця генерал-хорунжого Гната Стефанова, команданта українських збройних сил у Львові в листопаді 1918 року і опісля команданта інших збройних формацій Української Галицької Армії. Його тількищо одружений син є поручником Армії ЗДА, пішовши слідами батька та обравши собі за професію військову кар'єру. „Старшу войну" на весіллі, крім дядьки молодого Зенона Стефанова та інших, репрезентував д-р Іван Козак. Гнат Стефанів мол. одружився з Орисею Медвідь, дочкою Володимира й Анни Медвідь, ґрадуанткою Фарлей-Дікенсон університету в Рутерфорді. Вінчання довершили місцевий парох о. Володимир Білинський в асисті о. Миколи Притуляка і о. Івана Пайкоша. Під час вінчання в церкві співав чоловічий хор „Молода Думка". Після вінчання відбулося прийняття, під час якого виголошено ряд промов і побажань. Старостою був п. Софрон Федів, родич молодого.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Папа Іван XXIII** наменував членом Центральної Комісії Східніх Церков для підготови Вселенського Собору ВПреосв. Митрополита і филаделфійського архиєпископа кир Константина Богачевського. Предсідником цієї комісії є кардинал Амлето Чіконіяні, колишній делеґат Апостольської Столиці у Вашинґтоні. Членами окремих комісій для підготови цього Собору наменовані досі ВПреосв. Митрополит Канади Кир Максим Германюк, екзарх для українців католиків Німеччини Преосв. кир Плятон Корниляк і ректор Колеґії св. Йосафата в Римі о. д-р Атанасій Великий, ЧСВВ.

● **152 особи українського походження прибули до Канади**, як нові іміґранти, протягом перших шести місяців 1960 р. В такому ж самому часі 1959 року прибуло 188 українців. Більшість їх приїхали з Британії і західньо - европейських країн.

● **Членом правління Міжнародної Унії Католицької Преси** яка з початком липня ц. р. влаштовувала в Сантандер (Еспанія) Шостий Світовий Конґрес Католицької Преси, був обраний відомий український діяч і науковець проф. д-р Володимир Янів, як репрезентант Асоціяції Української Католицької Преси.

● **Виставка праць українського модерного маляра Юрія Соловія** була відкрита в п'ятницю дня 9 вересня ц. р. в американській Аґда Арцт Ґалерії при 142 Вест 57-ій вулиці у Ню Йорку. Виставка охоплює 19 праць і відкрита кожного дня від год. 11 до 5 по пол., і в суботи від 12 до 4 по пол.

У СВІТІ

● **Комуно-китайський** і американський амбасадори у Варшаві зійшлись вже сотий раз і розійшлись без ніякого вислiду. Пейпінґські газети повідомили що представник ЗДА домагався „нерозумно" звільнення американських в'язнів в Китаї, які „допустились там важких злочинів". Китайські комуністи все ще в'язнять п'ятьох американських громадян під різними закидами.

● **У Південній Кореї** чотири міністри нового уряду прем'єра Джана Чанґа зреклися своїх постів, щоб зробити місце для членів опозиційного правого крила Демократичної партії, яке неохоче ставиться до Чанґа, як лідера „нової течії в партії.

● **Міжнародний пресовий** Інститут з головною кватирою в Швайцарії оприлюднив протест проти закриття в Ґані всієї опозиційної преси. В минулому тижні прем'єр Ґгани Кваме Нкрумаґ закрив останній щоденник, що ставився критично до його диктаторського режиму. Міжнародний пресовий Інститут об'єднує пресу з 45 некомуністичних країн.

● **Марокканська преса** твердить, що чотири американські і шість французьких морських і летунських баз в Марокко, що їх марокканський уряд має перейняти під своє суверенне управління за 3 роки, перейдуть на школи для азійських і африканських пілотів.

● **Японський прем'єр Гаято** Ікеда розпочав вже тепер виборчу кампанію у парляментарних виборах, що відбудуться в Японії в наступному році. Він заявив на першому вічі перед 2,000 слухачів на передмісті Токіо, що головною його місією буде пояснити масам японського народу дійсну суть японсько-американського союзового договору та розвіяти брехні, ширені про той договір комуністами.

● **У Німеччині**, однаково Західній як Східній, майже непомітно минулися 21-ші роковини вибуху другої світової війни, що її Гітлер започаткував 1939 року наїздом на Польщу. Публічна опінія й урядові кола в Західній Німеччині зайняті цілістю провокуванням комуністами нової великої політичної кризи довкола Західнього Берліну.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Suns, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St, Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917, — authorized July 31, 1918.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

Центральна проблема виборів

Розгри бейзболу і приїзд Хрущова можуть в найближчому часі дещо послабити зацікавлення широкого американського громадянства президентськими виборами. Проте, бейзбол, хоч як він емоціонус американців, як їх національний спорт, не мас впливу на хід міжнародних подій, від якого залежить і доля Америки. А Хрущов приїде і за який тиждень-два від'їде з Америки, залишивши трохи неприємного повітря після свосї — за словами Президента — „битви інвектив і пропаганди", щоб придумувати в Москві черговий пропагандивний трюк. Зате 8-го листопада мають в Америці обрати на дальших чотири роки нового президента, якого величезні конституційні права й обов'язки в існуючій міжнародній ситуації роблять його лідером не лише могутньої американської держави, але й цілого вільного світу. Люди звикли говорити: „все одно хто буде президентом, від того політика Америки не зміниться, бо вона залежить не від особи, а від вищих чинників внутрішньокрайового і міжнародного характеру". Це — наскрізь помилковий погляд. Очевидно, що політика кожної країни залежить передусім від її географії, від сусідів, від стану економіки й культури народу, від традицій, атмосфери і т. п. імпондерабілій. Але це тільки тло, на якому ведеться політику, це тільки її неминучі акцесорії. Зрештою, події не приходять автоматично, — їх творять люди. І чим більша індивідуальність, чим більша відвага чину людини, чим ширший її світогляд і здібність передбачування, тим сильніше може вона нагинати події, навіть всупереч отаким ніби непорушним „імпондерабіліям".

Тому вибори президента З'єдинених Держав мали завжди величезне значення, а в нинішньому тривожному часі вони ще важливіші. Отож аж ніяк не вільно ставитись до них байдуже чи легковажно, аж ніяк не вільно проголошувати гасло „моя хата скраю", так само українці, що їх місія працювати по змозі своїх сил на американській землі для добра визвольної справи України, не можуть ставитися байдуже до питання, хто керуватиме американською політикою в найближчих — рішальних для всього світу — роках. Бо якраз наша справа, справа поборювання комуно - московського імперіялізму, є центральною проблемою міжнародної ситуації, а досвід останніх 20-ох років доказав аж надто яскраво, що міжнародна проблематика й закордонна політика відіграли і відіграють для Америки більшу ролю, як навіть найповажніші її внутрішні турботи.

„Сатардей Івнінґ Пост", що є одним із найкращих і найбільш поширених американських ілюстрованих тижневиків - журналів, призадумуючись в числі з 10-го н. м. над проблемою виборів нового президента, звертав увагу, що підходити до неї треба власне під кутом, хто з кандидатів — на думку виборця — краще керуватиме спротивєм комуно - московському імперіялістичному наступові, хто з них більше надається до проводу в тій гігантській грі, яка йде нині на світову скалю між двома світами думок і двома системами державного ладу. Питання громадянських прав, питання шкіл, шляхів, шпиталів і мешкальних домів, це все речі величезної ваги для американських громадян. Але всі ці атрибути американського життя, всі його вже здобуті привілеї й користі чи ще не осягнені цілі й теперішні недоліки — все це покотиться в пропасть, якщо переможуть Москва і міжнародний комунізм, знаряддя російської великодержавної системи.

Під цим кутом треба ставитися до найближчих виборів нового президента ЗДА. Бо центральна проблема Америки в нинішньому часі — не її внутрішні справи, не її турботи, зв'язані з ліквідацією історичних залишків расизму, з економікою країни, зберіганням і покращанням її високого цивілізаційного стану, з її життьовим рівнем і всіма матеріяльними добрами людини та народу. Центральною проблемою є бій за вигляд і зміст цілого світу, за те, чи бути тому світові, а в ньому і Америці й Україні — вільним, чи згинути в неволі.

Брехнею і знеславленням

По-різному можна дивитися на справу культурної виміни, розпочатої окремим договором між ЗДА і Совєтським Союзом в 1958 році: можна дошукуватися такої чи іншої користи в пізнаванні совєтської дійсности і сподіватися всіляких успіхів і знагід від такої виміни в майбутньому, але, як показують висліди дотеперішніх культурних контактів, ЗДА зазнають від цієї виміни більше шкоди, як користи.

Справа в ставленні обидвох сторін до практичного здійснювання культурної виміни. Американці ставляться до цієї виміни як до справжньої культурної ініціятиви чи дії без задніх думок і тенденцій. Висилаючи мистецькі ансамблі і фахові делеґації до СССР, ЗДА роблять це виключно з метою ознайомити населення Совєтського Союзу з своїми осягами в мистецькій та науковій ділянках або ознайомитися самим із розвитком і успіхами в тих чи інших ділянках совєтської науки, культури й економіки. Совєти ж, висилаючи до ЗДА свої мистецькі ансамблі і різні делеґації, роблять це виключно для пропаганди „досягнень" комуністичної системи серед американського суспільства і, з другого боку, використовують усі поїздки до ЗДА не для інформування совєтського суспільства про життя в Америці, але для представлення його в кривому дзеркалі, значить у відкрито і тенденційно ворожому до ЗДА насвітленні. І вкінці — третім і найважливішим завданням совєтських відвідувачів є збирання потрібних для комуністичних шпигунських централь інформацій про все, що у ЗДА вдасться підглянути чи сфотографувати.

Дуже цікавий балянс вислідів, що їх дають відвідини совєтських „туристів" у ЗДА, підвела сенатська підкомісія в справах внутрішньої безпеки, очолювана сенатором Джеймсом О. Істлендом, демократом з Міссіссіпі, у своєму звідомленні п. н. „З'єдинені Держави Америки в очах совєтських туристів". На підставі обширних матеріялів і основно проведеної аналізи в цьому звідомленні стверджено факт, що головним завданням висиланих до ЗДА совєтських туристів є писання — після їх повороту до СССР — статтей і книжок, сповнених найнеможливішими вигадками та брехнею з метою знецінити і знеславити в очах совєтського суспільства всі прояви американського життя і тим самим понизити престиж ЗДА. У звідомленні з'ясовано, що більшість совєтських „туристів" була спеціяльно зарекрутована і вишколена для проведення потрібних Совєтам завдань на терені ЗДА і для пізнішого використання здобутих „вражень" і „переживань" в антиамериканській пропаґанді. Підкомісія підрахувала, що протягом одинадцятьох місяців, до 19-го січня 1960 р., Совєти вислали до ЗДА 1.897 політично випробуваних і дбайливо вишколених обсерваторів, які, повернувшись до СССР, повели в пресі, в журналах і в окремих виданнях широченну кампанію, спрямовану на знеславлення і підривання престижу ЗДА в очах підсовєтських народів і народів сателітних країн. Такої повені брехонь і вигадок про Америку яка заповнює тепер сторінки совєтських видань, не було навіть за Сталіна.

Відплачувати подібним американці не звикли і не вміють, не маючи для цього вишколу і нахабства тоталітарних пропаґандистів. Але найгірше в цьому відношенні те, що багато американських туристів, між якими є чимало одвертих совєтофілів, відбувши поїздку по Совєтському Союзі і захопившись тим, що їм показували і підказували, вписують в американських публікаціях речі, які дуже далекі від совєтської дійсности, але бажані й корисні для совєтської пропаґанди. Таким чином і на совєтських і на американських туристах виграє тільки Москва.

ОСТАННЄ СЛОВО ЖУРНАЛІСТА

У неділю 4-го вересня ц. р. згинув від куль конґолійських муринів 31-річний американський журналіст Генрі Н. Ґейлор, що виїхав, разом із колеґами, з відділом конґолійських вояків на воєнну виправу проти племени, яке збунтувалось проти центрального уряду. Він залишив на столі у готелі в Леопольдвілі, столиці Конґа, свою останню кореспонденцію з запискою, щоб вислали її у випадку, коли сам не зможе цього зробити, з „гарячого" міста Бакванґи в провінції Касай. В американських щоденниках концерну Скрипса-Говарда появилась ця стаття, яка своїм блискучим стилем, спостережливим хистом і передбачливими висновками свідчить про великий талант автора, що його ім'я записано вже в домівці Клюбу заморської преси в Ню Йорку на пропам'ятній таблиці, як ім'я 88-го американського журналіста, що згинув поза своєю батьківщиною, виконуючи професійну працю. Передаємо цю статтю, що найкраще змальовує теперішній хаос в Конґо, яке 1-го серпня цього року дістало державність, зовсім не підготовлене до державного життя. Стаття датована в Леопольдвілі, столиці Конґа, 3-го вересня ц. р., напередодні смерти автора.

* *

„Диковинна атмосфера цього хаотичного Конґа ковтає новоприбулого ще поки він встиг видобутися з неприродно - метушливого летовища цього примарного міста. Одним оком зауважуєте там усі елементи: півграмотного конґолійського урядовця, який навмання прибиває печатку на вашій індонезійській візі; автобус летовища, в якому забракло ґазоліни; чотирьох комуно- китайських дипломатів, що прибули сюди з усмішками, перфектною французькою мовою та повними валізками пропаґанди; блакитно - вбраних вояків Об'єднаних Націй, розсіяних по всьому майдані, очевидячки без ніяких інструкцій, за винятком одної: робити враження людей напоготові; погане́ньких конґолійських вояків, спантеличених і небезпечно ворушливих. Врешті: плітки, плітки, плітки: Останній бельгійський парашутист від'їхав з Катанґи... Нова хвиля бельгійських парашутистів якраз наново здобула Люлюабурґ... Люмумба запросив російські війська... Король племени балюбів перестеріг Хрущова, що його канібали з'їдять тут кожного москаля, якого б Хрущов не прислав...

Ви тут можете почути все, чого душа запрагне. Правдою є, що ситуація в Конґо це наче імпровізована й незакінчена циркова продукція на трапезі, де всі учасники один одного підкидають високо в повітрі над сіттю безпеки, що її розпростерли Об'єднані Нації, хоч невідомо, чи та сіть досить міцна, щоб врятувати тих, які неминуче стрімголов злетять у неї...

Це видовище, хоч і моторошне, розвеселювало б, якби воно не було таке загрозливе для світового миру. Конґолійські чети наскакують одна на одну, приймаючи це за вишкіл. Забуваючи про військовий лад, вони радісно вдираються на тротуари і гамірливо вимахують баґнетами .Проте, ті самі десятники з комічної опери жорстоко вирізують цього тижня цивільне населення в Бакванзі

Під час пресової конференції команданта конґолійської армії генерала Люндулу (ще два місяці тому він був сержантом у санітарній частині) вбігає на залю вояк з пальцем на язичку кріса і оскаржує генерала у зраді військових таємниць. Це надзвичайно веселий образ, поки ви не пригадаєте собі, що цілковита відсутність військової дисципліни в конґолійській армії стала причиною, чому та країна докотилась до нинішнього стану.

Здається, справи йдуть до щораз гіршого, без уваги на те, скільки ще разів генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд перелетить через Атлантійський океан, — вони щораз гірші фізично і політично. Гнилизна джунґлів ще не просякла занадто виразно у цю верескливу столицю Леопольдвіль, де ще не опорожнено пивниць з винами в готелях з неоновими світлами, а радаром керовані металеві човни все ще сновигають по хвилях ріки Конґо кольору фасолевої зупи. Але пойдьте трохи далі від міського центру, і побачите бльок за бльоком — зруйновані будинки, залишені вздовж дороги авта без опон і безсумнівні інші познаки, що машинерія нової держави з територією такою, як З'єдинені Держави на схід від Міссіссіпі, розлітається на кусні.

Поки ще Конґо стало незалежним, всього два місяці тому, і поки почалося масове насилування, працювало тут в державних установах 9.600 бельгійських урядовців поруч із лише 803-ма африканськими . Тепер залишилось неповна 200 бельгійців на державній службі. Перейдіться через кімнати будь-якої великої установи, як ось центральна пошта, і побачите десятки африканців, як сидять вони за столами, гордо, але розгублено, перед чистими столами, але зі стиртами похованих всередині усяких неполагоджених листів і документів. Коли ж підете вглиб будинку, щоб розкрити його таємниці, то знайдете хіба одного перевтомленого бельгійця, вже з квитком до Брюсселю в кишені, як він наче для забави старається втримати машину на ходу ще на який тиждень.

Очевидно, що Об'єднані Нації роблять усе, що можуть, щоб зберегти країну на ногах, привозячи сюди лікарів (між ними 24-ох з Совєтів), електриків, харчових експертів. Але ОН не всилі залатати кожну діру. Ось, наприклад, у середніх школах за який тиждень має розпочатися навчання, а на ціле Конґо є тільки 10 освічених африканських учителів, які мають заступити 1.800 бельгійських вчителів, що тепер почувають себе безпечнішими в Бельгії. Гаммершилд учинив чудо, коли стягнув сюди суданських вояків і звелів їм стояти на стійках з крісами (здебільша без набоїв) в руках. Але звідкіля він візьме впродовж одного тижня 1.800 учителів, які говорили б по-французьки?!

Усі познаки вказують на те, що чим менше користей приноситиме самостійність народові, тим поквапніше прем'єр Люмумба робитиме всякі жалюгідні й безглузді диверсії, тим голосніше кричатиме проти Америки й Об'єднаних Націй і тим ширше відкриватиме двері для комунізму, щоб він „рятував" конґолійський ,націоналізм".

Іван Кальмук

З ПОДОРОЖІ ПО УКРАЇНІ

(5)

Коли ж я сказав йому, що в Америці жінки працюють по бюрах, фабриках і крамницях, але ніколи не виконують тяжкої фізичної праці, провідник змовчав і почав нам показувати пам'ятник Горькому. Тоді я його спитав, чому немає тут у Ялті ніякого українського пам'ятника, от хоч би Сіркові, чи якому іншому козацькому отаманові чи гетьманові, що воювали з татарами і визволяли українських невільників, чому немає ніде ніякої згадки про них, чому самі тільки Горькі та Сталіни, провідник став виправдуватися, що ще донедавна Крим належав до РСФСР, що в склад української ССР ввійшов він пару років тому, і тому забере трохи часу, щоб поставити пам'ятники українцям.

Увечері ми виїхали пароплавом на прогулянку по морі, звідки оглядали Ялту та інші міста. З моря дуже гарний вид на Крим. Вулиці, бульвари і санаторії освітлені, деякі з них рефлекторами.

В столиці Української ССР

З Ялти поїхали ми на другий день автом до Симферополя і потім літаком до Києва. Погода була чудова, гарне чисте небо і широкий вид на Дніпро й околиці. Сіл небагато, тільки де-не-де, і ще рідше церкви з блискучими банями. Літак летів низько, і можна було бачити дороги і залізницю, що нею проходив у той час поїзд.

Прилетіли ми на київське летовище, розташоване досить далеко від міста, о 4-ій годині по полудні. Від летовища до Києва їхали ми автом 35 хвилин доброю широкою дорогою, обсадженою високими тополями. Скрізь великі транспаренти із червоного полотна з написами, скільки то Україна дасть м'яса, скільки зерна, яку норму виконають українські фабрики та колгоспи і т. ін. Все це псує і вигляд дороги, і гарний краєвид, і настрій подорожніх.

Поселилися ми знову в готелі „Україна" на бульварі Шевченка, за один бльок від Хрещатика і, переодягнувшись, зараз же пішли оглядати столицю. Хрещатик увечері і вночі дуже гарний, все нові будинки, широкі київські вулиці обсаджені акаціями, каштанами і тополями. Місто виглядає наче парк і всюди багато квітів. На вулицях вечорами і вночі повно людей, досить пристойно одягнених. В багатьох місцях на Хрещатику столи під парасолями; там можна сісти, випити вина, пива чи кави, з'їсти морозиво, подібно, як в Парижі.

Ми сіли за одним таким столом і замовили собі пляшку вина. Незабаром коло нас присіло двоє парубків років на 25-26, один українець, другий вірменин, дуже приязні й балакучі. Розмова йшла по-українськи й по -російськи. Вони висловлювалися досить свобідно про совєтську владу, навіть висміювали її і розказували різні анекдоти. Коли ми прощались, українець запитав мене, чи не маю я американських долярів. Я відповів, що маю здебільша чеки, а долярів мало. Тоді він, виправдуючись тим, що заробляє всього 300 рублів на місяць і тому мусить „промишляти", запропонував виміну: по 16 рублів за 1 доляр. Я обіцяв йому розстаратися доляри, не маючи бажання дотримати обіцянки, бо боявся, що все це може бути підступом, щоб втягнути мене у „спекуляцію".

На другий день пішли ми до театру, де ставили „Першу весну", п'єсу перекладену з російської мови, з колгоспного життя на цілинних землях. П'єса пуста, суха і повна пропаґанди, хоч артисти грали добре і старалися зробити гру якнайкращою. І на вулицях і в театрі — всюди чули ми тільки російську мову.

Оглядаючи Київ, ми зайшли й до Печерської Лаври. Побували в усіх церквах та печерах, а потім, побачивши напис „Музей", зайшли всередину, думаючи, що побачимо взірці церковного мистецтва — хрести, фелони, чаші, бо ж знали ми про великі багатства Лаври. Зайшли до цього „музею", аж там мітинг: молодий промовець, звертаючись до яких 300 людей, відчитує лекцію на атеїстичну тему, спрямовану проти Біблії. Говорив він багато, показував на екрані уривки з атеїстичних фільмів, доводив, що в печерних трунах ніяких святих мощей не було, а були тільки кості собак та кіз. Після доповіді почалася дискусія. Піднялося дві особи з якимись недоречними запитами, і лектор їх легко збув. Закортіло й мені поставити питання. Запитав я, чому він сумнівається, що останки святих угодників є справжні мощі, я ж бачив їх у печерах, і вони виглядають на справжні. Ще додав я, в Лаврі жило багато монахів, і їхні кості лежать по трунах у печерах, хоч вони й не були святими. Навіщо ж було замінювати людські кості звірячими?

Присутні люди почали оглядати мене здивовано й підозріло, а пізнавши, що я чужоземний турист, — із зацікавленням. Лектор пробував був виправдуватися, що в його швидко виголошувану доповідь могла закрастися якась неточність, але, мовляв, треба ствердити, що в печерах знаходяться дивовижні речі. Після закінчення дискусії, уже надворі, мене обступили учасники зібрання, деякі погоджуючись зо мною, а деякі розпитуючи, російською мовою, хто я і звідки. Коли я їм сказав, що я — американський українець, що приїхав відвідати рідний край, усі почали говорити до мене по-українськи. А дізнавшись, що я вже 57 років в Америці, дуже дивувались, що я не забув української мови, і засипали мене питаннями так, що я ледве вирвався з юрби, і то після заяви, що хочу сфотографувати для себе на пам'ятку печерські церкви.

НА ТЕМИ ДНЯ

ШПИГУНОМАНІЯ В КИЄВІ

Нещодавно „Свобода" повідомляла про штучно створювану большевицькою владою психозу шпигуноманії на території СССР, в першу чергу на Україні. Хрущовське ЦК починає вдаватися до відвертого терору й залякування народу, прикриваючись фіговим листочком „шпигунів з Америки".

„Питання про пильність — не теоретичне, не абстрактне. Сотні тисяч туристів нині приїздять на Україну"... — хвилюється В. Косолапов у київській „Молоді України" ч. 165 з 21-го серпня ц. р. Він повідомляє, що в самому Києві вже затримано й вислано з СССР американців-студентів Ніла Когана, Айра Фейнерга, Джеймса Шульца, Ден Даніеля. Два останні зустрічалися в Києві із студентом чужоземних мов Київського Педінституту, українцем Вадимом Макодою та ученицею 32-ої середньої школи Ельгою Домбровською. З нотками переляку розповідає Косолапов українській підсовєтській молоді, що студент говорив з американцем англійською мовою, казав, що „любить джаз і ресторани... що у нього немає грошей..." І робить висновок: „шляхом зрадництва пішов Макода" (бо розповідав американцеві правду!).

В кінці статті Косолапов обвинувачує приятеля Макоди — студента Валерія Касьяненка в тому, що той не видав Макоду владі. „Винні, — читаємо в „Молоді України", — дирекція Педінституту, середньої школи, але чи почуваєте ви себе спокійними, товариші комсомольські активісти? Адже... почуття пильности — це в першу чергу ваша справа".

Останнім часом у совєтській пресі виробився новий штамп, імовірно за вказівкою з Кремлю: як лише хто з чужоземних туристів наважиться відверто говорити з совєтськими громадянами, — такого відразу ж проголошують шпигуном, „туристом відомства Аллена Доллеса", тощо. Гостро виступає преса й проти радіопередач „Голосу Америки", „Вільної Европи" та інших станцій, проти журналу „Лайф", брошури „Вікно в Америку"; непокоїть совєтські журнали навіть „кишенькового формату Біблія", що її деякі американські туристи роздають в СССР знайомим.

В „холодній війні" СССР програє ідеологічні бої у першу чергу в себе, між поневоленими народами. Москва береться за пістоля, як за свій давній останній доказ. Це — головне джерело сучасної шпигуноманії.

П.

ВАТИКАН ТАВРУЄ ПОДОРОЖ ХРУЩОВА ДО НЮ ЙОРКУ, ЯК ПРОПАҐАНДИВНИЙ ТРЮК

Рим. — Орган Ватикану „Оссерваторе Романо" в окремій статті свого нового редактора Раймонда Манціні п. н.: „Нова подорож" — натаврував в минулу суботу мандрівку Хрущова на Генеральну Асамблею Об'єднаних Націй, як „пропаґандивну маніфестацію далеку від конструктивних дебат". Ватиканський орган піддає під сумнів будь-яку користь з тієї подорожі Хрущова для світового миру, бо — мовляв — поправа в міжнародній атмосфері може прийти тільки тоді, коли Хрущов дійсно хотів би „стрінутись із Заходом на половині дороги" і зробив такі поступки, які зробили б можливою співпрацю в ділянках роззброєння і міжнародної дипломатії. Однак Хрущов не подає для цього найменших познак і тому „словна гіпокризія" може тільки ще погіршити міжнародну ситуацію, а не покращати її.

БУЛО УСЕ...

Було усе: вербові тіні,
І сріблом озеро пливло,
Зігнуті шиї лебедині,
Угору знесене весло.

І ти була зі мною поруч,
Немов незбагнутий мотив,
Казала ти: пливем ліворуч,
Та я чомусь праворуч плив.

А ранок чорну зняв завісу,
У вічі глянув білий день, —
І донеслись тоді з-за лісу
Чиєсь мелодії пісень...

Виходить так: усе ми мали —
І тінь, і срібло, і весло,
А пісні от таки не склали,
І от — нічого не було.

ВОЛ. ЛУЧУК

Василь Волицький

У КИЄВІ 30-го І 31-го СЕРПНЯ 1919 РОКУ

(Фраґмент із спогадів)

(8)

Соняшний ранок 1-го вересня вмивав нас, кільканадцятьох вояків 3/8 куреня, срібними росами підкиївських зелених садів - гаїв. За вийнятком цієї невеличкої групи, цілий курінь попав у денікінський полон.

Крім пор. Кривоносюка, адьютанта куреня, про події під Думою писав опісля також пор. Феданків. „Сот. Станимир, — писав він, — прийшов у Думу десь зараз з полудня, по 12-ій, і тоді пор. Кривоносюк передав йому команду над залогою Думи. Я, сот. Бізанц (хоча хворий, був з нами в Думі) і Юрченко пішли на наші кватири в готелі „Континенталь". Обмилися, з'їли обід, що саме тоді привезли нам чури, і лягли відпочивати. Нас збудили стріли в місті. Ми позривалися і побігли в Думу. На вулицях майже нікого вже не було. На Хрещатику стояла одна гармата без обслуги і лежав убитий кінь. В Думі застали цілу залогу на місцях, а також от. Льобковіца і сот. Купчанка зі штабу. От. Льобковіц переконував нас, що трапилося якесь непорозуміння між командами обох армій і треба ждати вияснення. Ми ждали. В міжчасі надходили телефонічні перестороги від наших симпатиків, що денікінці входять до міста великими відділами. Коли вже смеркло́ся, ми нараз побачили на всіх вулицях, що ведуть на площу біля Думи, чола денікінських „отрядів", які незабаром станули у виходах тих вулиць на площу. От. Льобковіц і сот. Купчанко підійшли до денікінського командира, мабуть, полковника, і почали з ним розмову. Залога 9-ої сотні чет. Юрченка і мої скоростріли стояли в бойовому виряді зі східньої сторони Думи і приглядалися дискутуючим. Їх розмову хоча й було чути, але змісту годі було зрозуміти. До дискутантів почали підходити денікінські старшини, а по яких 15 - 20 хвилинах підійшов до них і сот. Станимир. Ще по кількох хвилинах підійшли також усі старшини, що були під Думою, щоб нашим командантам допомогти в дискусії, а радше в полеміці на тему „Зачем ви сюда пришлі?"

„Несподівано я почув, що хтось шарпнув мене за пістоля, власне за футерал на поясі. Я оглянувся і побачив, що те саме трапилося кожному нашому старшині. Денікінці звеліли віддати їм нашу зброю, а на протести заспокоювали нас, що це тільки хвилево, доки закінчаться переговори, що саме тепер ведуться. Роззброєні ми відійшли до наших частин, пояснили залозі ситуацію і наказали зложити кріси в кізли. Наше роззброєння наступило по 9-ій годині вечора. Після цього нас усіх відвели денікінці на якесь подвір'я, за 10 - 15 хвилин ходу від Думи. Всю ніч ми перебули під голим небом, а вранці через Слобідку повели нас у Дарницю, за 10 верств на схід від Києва. В Дарниці, в юнкерських бараках з'єдналися всі сотні нашого куреня. Командантом всіх полонених став пор. В. Струць"...

З числа старшин оминули денікінського полону хворий командат куреня, сот. Данило Бізанц, хор. Іван Мурин і хор. Пилипчук, 2 підстаршин і 16 стрільців бойового стану, поранених у підкиївських боях.

Полону оминули також командант обозу, чет. Василь Максимець, сотенні діловоди, обслуга сотенних кухонь, сотенні наборові і фірмани курінного обозу.

Третій Восьмої бриґади курінь, власне 3-ій курінь 24-го полку п. ім. гетьмана Петра Дорошенка, як бойова частина УГА — перестав існувати. Його командант сот. Данило Бізанц перейшов до штабу Восьмої бриґади, що перебрала також сотенних діловодів куреня і обоз*). Чет. Василь Максимець, хор. Ів. Мурин і хор. Пилипчук, з санітарного відділу, бунч. Даницак з помічником, одн. віст. Котиком, автор цих рядків і стрільці, здібні до фронтової служби, 12-го вересня 1919 р. були включені в бойовий стан 2/8 куреня**) сот. Осипа Станимира, що в Києві втратив одну сотню в залозі Думи і в другій декаді вересня став на реорганізування у с. Ревусі, Топорівської волости, Сквирського повіту на Київщині.

Командний склад 2/8 куреня творили: сот. Осип Станимир, командант; чет. Собечко адьютант і команданти сотень або чот — поручники Іван і Петро Вовк, чет. Кивацький, хор. Химка, хор. Левицький, підхор. Винницький і згадані вище старшини, приділені з 3/8 куреня; командантом обозу був чет. Платон Княгиницький. Замітним підстаршиною в командному складі куреня був бул. ст. дес. Вас. Сорочак з Дрогобиччини, що відзначався фізичною силою, холоднокровністю та відвагою в боях.

Характеристичним у житті куреня було те, що в його команді докладно записували всі важливіші події на шляхах походу куреня. Книгу вів одн. десятник Н. Н., абітурієнт української гімназії в Перемишлі. Між діловодами куреня звертав на себе увагу дес. Загоруйко, інтелігентний сільський юнак із Збаражчини, одинак у батьків - господарів, які подбали ва те, що їх син в 1911 - 1914 році переходив практичну школу раціонального господарювання в Чехії і Швайцарії. Помер на тиф в околиці Красного на Поділлі.

В Ревусі курінь був доповнений сотнею вояків, змобілізованих у Топорівській волості на Київщині, і в боях з денікінцями під Монастирищем він мав успіхи. Коли ж, одначе, денікінці почали протинаступ — майже всі змобілізовані розбіглися.

Хоча чисельно зменшений, він успішно наступав у половині жовтня 1919 р. з куренями 8-ої бриґади на Брацлав зі сторони Брацлавських хуторів і провів вдалу операцію на село Гриненки.

---

*) Д-р І. Карпинець у розвідці: „1/8 курінь УГА", Літ. ЧК, 1931, зошит за липень, ст. 23 пише, що 3/8 курінь був включений до 2/8 куреня 21. X. 1919 року в Немирові. Це помилка. В Немирові був включений до 1/8 куреня, курінь 4/8.

**) В друкованих споминах на сторінках „Нашої Мети" у вересні 19551, ч. 37, а опісля в І-ому збірнику УГА, вид. Д. Микитюка, Вінніпеґ, Ман., 1958 сот. Станимир згадує, що під київською Думою попав у полон цілий 2/8 курінь. Це, очевидно, помилка.

(Кінець)

ЗАКЛИК

Українського Конґресового Комітету до Українського Громадянства у ЗДА

Громадяни! Громадянки!

У ці визначні дні, коли врочисто відзначуємо 20-ліття існування й праці Українського Конґресового Комітету Америки і десятиліття Українського Народного Фонду, — звертаємось до Вас з отсим словом:

Всі ми є свідками або учасниками життя нашої України та її боротьби за волю, за правду, — за незалежну Українську Державу. Боротьба це тяжка, але — не безвиглядна. Ворог, крок за кроком, мусить поступатися перед натиском могутньої національної стихії, і перемога волі над рабством мусить прийти.

А що ж ми, українці, у вільному світі?

Можемо по справедливості признати, що теж не стоїмо нечинно. Навпаки, на всіх просторах розсіяння, українська еміґрація, по силі й спроможності, провадить працю на користь своєї поневоленої Батьківщини.

Але в інших країнах українська еміґрація малочисельна й незаможна, тут, у З'єдинених Державах Америки, осіла головна маса українського розсіяння, і вона є сильна своєю чисельністю, національною свідомістю, своїм матеріяльним забезпеченням.

І тут серед неї діє Український Конґресовий Комітет, як найвища наша національна репрезентативна установа у ЗДА, а поруч неї — Український Народний Фонд, її фінансова підвалина й основа.

Сьогодні за нами 20 літ праці Комітету і 10 літ існування Фонду.

Наша праця й наші успіхи

Не можемо навіть в найкоротших рисах подати образ усієї праці Українського Конґресового Комітету. Зазначимо лише, що нема ділянки в нашому національному житті, якої не обіймала б увага Комітету: українська політика, українська пропаґанда, оборона прав нашого Народу, представництво нашої еміґрації, українське шкільництво, українська економіка, наука, література й мистецтво, українська молодь, український спорт, — все це ралузі з обсягу діяльности Конґресового Комітету.

Конкретно, треба особливо відзначити численні заходи Конґресового Комітету на терені Американського Конґресу. Завдяки цим заходам, завдяки виступам у Палаті Репрезентантів і в Сенаті ЗДА прихильних нам сенаторів та конґресменів, українське питання стало в Америці загальновідомою справою.

Серед цих виступів американських видатних політиків треба особливо відзначити — День 22-го Січня, — роковини проголошення Української Держави, коли в цих найвищих установах ЗДА приділюється Україні особливу увагу. Так, наприклад, в дні 22-го січня 1959 р. в справі України виступало 45 конґресменів і 7 сенаторів, а в 1960 році — 60 конґресменів і 15 сенаторів. Крім того, уже три роки підряд в цих найвищих Установах відбувається глибокозворушливий акт молитви на інтенцію нашої поневоленої Батьківщини й Америки, коли там виступають духовні представники наших, українських, церков.

Образ популяризації в Америці нашої справи був би неповний, якби ми не згадали величавих маніфестацій у днях 22-го січня по всіх найбільших містах і стейтах Америки, коли губернатори стейтів і мейори міст проголошують відповідні декларації в нашій справі, а наш український державний прапор повіває поруч зоряного прапору на капітолях та ратушах цієї держави.

Усе це, без будь-якого перебільшування, є надзвичайним осягом і успіхом нашої справи, який мусимо належно зрозуміти і оцінити.

Але Американський Конґрес, Палата Репрезентантів і Сенат, не обмежувалися лише до прихильних демонстративних виступів у справі України. Навпаки, внаслідок наших старань, Палата Репрезентантів в 1955 році виділила спеціяльну Комісію, під головуванням конґресмена Чарлса Керстена, яка займалася ближчим обслідуванням трагедії великого голоду в Україні в 1932-1933 рр. та комуністичного терору.

Внаслідок праці цієї Комісії, з'явилося велике урядове видання на 370 сторінок, де на вічні часи офіційно, під присягою свідків, занотовано в подробицях страшний злочин Москви. Це офіційне видання розіслано політичним, науковим та культурним установам по цілому світі, і комуністична влада ніколи не зможе закрити залізною заслоною чи викреслити з пам'яті України і людства цього свого ганебного чину.

Поза Комісією Ч. Керстена, в різному часі, діяли також інші Комісії, що, у висліді заходів Українського Конґресового Комітету, обслідували окремі акти большевицького народовбивства в Україні, як розстріли у Вінниці, нищення українських церков, українських ієрархів та духовенства, при чім відповідні заприсяжені свідчення наших громадян зафіксовано в окремих офіційних виданнях, урядово розісланих в тисячах примірників.

Як зазначено вище, неможливо в цій короткій відозві спинитися на всіх акціях і праці, які виконано заходами Конґресового Комітету, при постійній і дружній співпраці Відділів УККА на місцях, тому далі лише згадаємо хоч деякі важливіші акції:

Видавання протягом 10 літ журналу „Український Квартальник" та двотижневика — „Український Бюлетень" англійською мовою та поширення їх серед політиків, учених та громадських діячів по цілому світі;

Видання та поширення англійською мовою окремих спеціяльних праць з історії України та про стан в сучасній Україні, — як, напр.:

В. Січинський — „Чужинці про Україну"; В. Гришко — „Досвід з Росією"; Збірник на пошану Гетьмана І. Мазепи; В. Душник — „В сорокліття української незалежности; Г. Лужницький — „Переслідування й нищення російськими большевиками українських церков"; Закон про „Тиждень Поневолених Націй;

Справа офіційного видання поштової марки на пошану Т. Шевченка — в серії чемпіонів свободи, в 1961 році;

Організація і переведення українських демонстрацій проти приїзду М. Хрущова до Америки в 1959 році;

Участь і співпраця з численними американськими й чужонаціональними організаціями в справах поборювання комунізму;

Виступ репрезентантів УККА на передвиборчих Конвенціях Републиканської і Демократичної Партій, з відповідними постулятами в українській справі.

І, нарешті, надзвичайна справа пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні, що оце недавно завершилася повним нашим успіхом.

Наші засоби

Звідки ж ця наша найвища національна установа черпала необхідні засоби на свою працю?

Досі — це були десять тисяч учасників Українського Народного Фонду — платників Національного Датку та жертводавців, що рікрічно виконували свою, добровільно на себе наложену повинність. Це були ті наші жертвенні українські громадяни, завдяки яким Український Конґресовий Комітет мав можливість виконати й полагодити хоч далеко не всі, але ж численні наші національні справи і потреби. Це були люди, яким завдячуємо всі ті осяги й успіхи, якими, повним правом можемо пишатись!

А що ж далі?

Чи і в майбутньому десятилітті, що оце починається, маємо спиратися лише на тих наших вірних і заслужених громадян? Чи й в майбутньому мусимо достосовувати нашу національну чинність і наші пляни лише до спроможности цих наших жертводавців? Розуміється, що ні, бо не сміємо стояти на місці, бо мусимо йти вперед! Та й справді, чи було б це оправдане, коли тут в Америці маємо не десять тисяч, а мільйон українських громадян? Чи було б це справедливо, коли ці громадяни живуть у повнім достатку і нераз далеко заможніші, ніж наші постійні платники? І чи було б це оправдане, коли б і далі ми нарікали на наші недостачі та неспроможність широко провадити українську справу в той час, коли в нашій силі, в нашій волі і в наших руках найкращі можливості?!

Так сьогодні стоїть питання Українського Народного Фонду і Конґресовий Комітет усе частіше зустрічається з вимогою поставити справу участи в Народному Фонді, як справді всенародну повинність, від якої ніхто не повинен ухилятися, як справу національної гідности й чести кожного українця.

Врочисте проголошення

Зваживши все вищеподане й беручи під увагу постанови чотирьох Конґресів Американських Українців у роках 1949-1959, Екзекутива Українського Конґресового Комітету Америки **врочисто проголошує й подає до загального відома:**

В новім десятилітті Українського Народного Фонду всі українці в ЗДА повинні стати платниками і жертводавцями УНФонду!

У зв'язку з цим, Екзекутива:

1. — Закликає всіх українців і українок у ЗДА, що працюють і мають постійний заробіток, починаючи від цього, 1960 року, прийняти це гасло, як свій невідкличний моральний і патріотичний обов'язок. Національний Даток, як і раніше, виносить 10 долярів річно, або 20 центів тижнево, а для більше заможних громадян — 25-100 долярів річно.

2. — Подає до відома, що громадяни, які не можуть скласти 10 дол. на рік, можуть, як і досі, обмежитися довільною жертвою, але все ж виконати свою повинність в ім'я загально-національної солідарности перед лицем поневоленої України та всього вільного світу.

3. Уповноважує Відділи Українського Конґресового Комітету подати це проголошення до відома всіх українців у своїй місцевості і влегшити їм виконання свого громадянського обов'язку.

Проголошуючи це своє звернення, Екзекутива Українського Конґресового Комітету висловлює віру, що ціла Українська Громада у ЗДА прийме це звернення з повним зрозумінням та подасть світові зразок української дисциплінованости і високої національної зрілости!

ЕКЗЕКУТИВА УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ:

Лев Добрянський, голова — **Дмитро Галичин**, президент

Теодор Миник, Степан Сприньский, Іван Демер, Олена Лотоцька, Тома Дармопрай, Михайло Пізнак, Петро Павлович
віце-президенти

Ігнат Білинський, Матвій Стахів
секретарі

Йосиф Лисогір, скарбник — **Іван Робертс**, правний заступник
Степан Ярема, екзекутивний директор — **Іван Флис**, референт молоді
Іван Дужанський, бюджетовий директор — **Василь Мудрий**, директор канцелярії

Українське Лікарське Товариство
Метрополія НЮ ЙОРК
повідомляє, що
в суботу, 24-го вересня 1960 р.
в год. 9:00 вечора
в Домівці Товариства
в УКРАЇНСЬКОМУ ІНСТИТУТІ АМЕРИКИ
при 79-ій вул. і 5-ій Евеню — в Ню Йорку
— відбудеться —
СХОДИНИ ТОВАРИСТВА
В програмі сходин — ВИКЛАД
д-ра Климентія Рогозинського
на тему:
„ХІРУРГІЧНІ ЗАХВОРУВАННЯ РУК".
Окремих повідомлень для Членів не буде розсилатися поштою.
По сходинах — відбудеться
ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ
для Лікарів, їхніх Родин та запрошених Гостей.
УПРАВА Т-ВА

ОБ'ЄДНАННЯ ПРИХИЛЬНИКІВ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ — Відділ в НЮ ЙОРКУ
— влаштовує —
в суботу, 17-го вересня 1960 р.
в залі ч. 22
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ
при 142 — 2-га Евеню — в Ню Йорку
<— ДОПОВІДЬ —>
п. з.:
„Коеґзистенція та холодна війна"
з перспективи міжнародно-правної конференції в Гамбурзі.
Доповідь виголосить
д-р БОГДАН ГАЛАЙЧУК,
професор міжнародного права в Буенос Айресі, Арґентина.
ПОЧАТОК: в год. 7:00 вечора.
ПІСЛЯ ДОПОВІДІ — ДИСКУСІЯ.
До ласкавої участи в цій дуже цікавій доповіді запрошує Вас
УПРАВА ВІДДІЛУ ОПВБУ

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ПРАВНИКІВ У ЗДА
запрошує Українське Громадянство, зокрема правників та істориків на
<— ДОПОВІДЬ —>
на тему:
Бендерська Конституція-Пам'ятник української правничої думки
яку виголосить
д-р БОГДАН ГАЛАЙЧУК,
професор міжнарод. права Понтіфікального Університету в Буенос Айресі
в суботу, 24-го вересня 1960 р.
в залі ч. 22
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ — в НЮ ЙОРКУ.
ПОЧАТОК: в год. 7:00 веч.

УКРАЇНА НА МІЖНАРОДНОМУ КОНҐРЕСІ ІСТОРИКІВ

(2)

Далі „Даґенс Нигетер" пише: „Д-р Вільгельм Там і д-р Кентржинський піддали у своїх доповідях нову російську історіографію критичній аналізі і ствердили, що висновки Поршнєва не знаходять підтвердження у джерелах. Д-р Там підкреслив, що та велика роля, яку проф. Поршнєв хоче приписувати Росії в час Тридцятилітньої війни при ближчому розгляді зводиться до деяких плянів, які ніколи не були здійснені. На думку д-ра Тама, Поршнєв перебільшив реальну участь Росії в політичній грі. Д-р Кентржинський ствердив, що ціллю російської політики було не вмішуватися в міжнародній конфлікт. Поршнєв не навів ні одного російського джерела, яке підтвердило б його тезу. Американський професор Волтер Кірхнер розглянув критично п'ять перших сторінок рапорту Поршнєва і прийшов до висновку, що джерельно-критична метода, якої вживає автор, неправильна: Поршнєв робить враження, наче б то він різні джерела інтерпретував так, як це вигідніше для його власних заложень. Поршнєв отримав низку конкретних питань про свої джерела, але не завжди міг дати задовільну відповідь. Д-р Кентржинський спитав м. ін., в якому джерелі стоїть, що Карл Ґустав в 1648 р., коли він був генераліссимусом у Німеччині, отримав наказ інтервенції в Польщі. Поршнєв твердить таке на підставі інструкції королеви Христини, але в тій інструкції говориться зовсім протилежне — заборона вмішуватися в польський конфлікт з Україною. Поршнєв не дав ніякої відповіді на це питання".

Крім зреферованих у „Даґенс Нигетер" завважень, д-р Кентржинський у дискусії безпосередньо до рапорту Поршнєва підкреслив, що совєтський історик в живо написаній, елеґантно суґестивній формі заторкнув дуже цікаву й важливу тематику, але його праця методично не витримує критики. Проблема поінформованости Москви про Захід і навпаки в ту добу вимагає безумовно докладного дослідження, але правильного образу не можна осягнути переверненням чорного в біле. Вистачить простудіювати інструкції московським дипломатам, які цар висилав до европейських країн, щоб ствердити цілковиту незорієнтованість і наївність уявлень московитян про західні держави. Як клясичний приклад Кентржинський навів московське посольство до Еспанії 1630-их років з листом царя до еспанського короля. Коли московські посли прибули до Мадриду, вони довідались, що той король помер уже 25 років тому! Джерела говорять виразно про гостро акцентований московський ізоляціонізм не тільки супроти Західньої Европи, але й навіть супроти одновірної, сусідньої України. В Москві вважали київське православ'я єретичним і забороняли вживати церковних книг, друкованих у Києві.

Між конкретними питаннями Кентржинський поставив Поршнєву й таке: совєтський історик твердить, що Кромвел стояв у безпосередніх зв'язках з Хмельницьким. Досі це була гіпотеза, нічим не доказана, заснована на безвартісному з наукового погляду відписі апокрифічного листа (до того відписі 19-го ст.!), отже було б цікаво знати нове джерело Поршнєва. На це Поршнєв заявив, що такого твердження він не робив у своєму рапорті. Тоді голова сесії вказав йому на таке місце в його друкованім рапорті: „Кромвел, як це потверджується, провадив переписку з Хмельницьким". — Поршнєв почав відмовлятися тим, що він не сам це твердить, а тільки акцентує думку, яку висловив інший дослідник, прізвища якого він не може пригадати. Кентржинський настоював на вимозі, щоб Поршнєв подав джерело, на якому той інший історик підбудував свою думку. Поршнєв признався, що джерелом був якийсь мемуар чи сучасна політична летючка. Український опонент заявив, що ствердження Поршнєва зроблено на підставі джерела сумнівної вартости. Інші учасники дискусії з цим погодилися.

Найвлучнішу характеристику атмосфери й головних ліній критики під час дебати над рапортом Поршнєва подав доцент Упсальського університету Свен Ульрік Пальме і статті „Росіяни й Тридцятилітня війна" у „Стокгольмс Тіднінґен". Він пише: „Ряд істориків з різних країн засвідчили, що російський історик цілковито перебільшив значення Росії як европейської потуги. Під час дебати прийшло до гострого розрахунку з сучасним російським націоналізмом. Можна сказати, що історикам з цілого світу справило приємність дещо зреванжуватися за те, що Росія сьогодні прийшла до такої великої потуги, тим що вони баґателізували Росію 17 віку."

„Бій розпочався тим, що Поршнєв сам взяв слово і пішов в атаку проти „Стокгольмс-Тіднінґен" та мого звіту про його рапорт (22. 8.). Поршнєв ствердив, що „Стокгольмс-Тіднінґен" приписав йому твердження, наче б Ґустав Адольф не поляг у бою під Люцтеном, а був замордований під час битви замахом канцлера Акселя Оксеншерни. Фатальним для Поршнєва було те, що чогось подібного йому ніхто не приписував на шпальтах „Стокгольм-Тіндінґен" і що я ніде не підписувався під таким твердженням. Зате кілька днів тому воно стояло на першій сторінці „Даґенс Нигетер". Отже: неправильний реферат в „Даґенс Нигетер", правдоподібно зробив якийсь журналіст, який навіть не читав рапорту, Поршнєв змішав з моїм коректним рефератом у „Стокгольм Тіднінґен" і взяв це за вихідний пункт для злобкої атаки на цьому науковому конґресі. Треба сказати, що цим російська дискусійна техніка зійшла до найнижчого рівня протягом цих днів".

Після цього особистого розрахунку з Поршнєвим доцент Пальме, переповівши основні думки доповіді Тама-Кентржинського, наголосив, що ініціятива спільного православно - протестантського фронту та визволення України з-під польського панування вийшла не від царя, а від Ґустава Адольфа. Мало того — „цар відмовився мати будь-яку причетність до тої ідеї. Він, мовляв, не хотів шукати для себе якихось користей підбурюванням підданих польського короля!"

Пальме продовжує: „Також поляки на конґресі критикували гостро Поршнєва. Вони, наприклад, виказали, що Польща не залежала від Габсбурґа, а тільки мала з Габсбурґом спільні інтереси проти Туреччини. Поршнєв цілковито не зрозумів значення турецької політики, що в той час була далеко важнішою від російської. І взагалі з усіх сторін засвідчено, що в 17 ст. Росію дуже мало брали в рахубу в европейській політиці. В Европі вважали Польщу за сильну бар'єру проти грабіжницької політики Москви, а на росіян дивилися, як на безсильних варварів в закутку Европи, тобто приблизно так, як дивились на шведів перед перемогами Ґустава Адольфа.

Доцент Пальме наголошує, що під час дебат над рапортом Поршнєва дискутанти більше часу, ніж при інших дискусіях, присвячували детальній критиці. Навівши різні приклади, він каже: „Американець Кірхнер і швед Кентржинський обидва еміґранти й загально відомі спеціялісти від історії 17 в., виявили детально, що всі твердження про російську ініціятиву та про самостійну російську політику в тому часі цілковито виссані з пальця. Вони вимагали, щоб Поршнєв подав свої джерела, але той викручувався і відповідей не давав. Самозрозуміло, що він не дав також відповіді на цілий ряд завваг щодо менших деталів. Очевидно, можна вважати, що бідного росіянина трохи занадто притиснули. Інколи це виглядало просто як безпощадне ґільйотинування. Одначе найбільш непокоюючим було те, що він сам робив вигляд, наче б то не розуміє, що властиво діється. Він відповідав увесь час з усмішкою, мовляв, ми властиво згідні, мовляв, іде тільки про нюанси і т. д. Це спричинилось до того, що наукові дебати про шведське великодержав'я виглядали в цей конґресовий день доволі карикатурно."

Короткі Вістки

● **Департамент рільництва** повідомляє, що науковці винайшли такі корми для собак, які нищать блохи на цих тваринах. Додані хемікалії до собачих кормів переходять в кров тварини, і, коли блоха вкусить собаку, що з'їла цей „протиблошний" корм, гине. Собакам це нішо не шкодить.

● **Департамент скарбу** повідомив, що в серпні цього року продано федеральних бондів на суму 355 мільйонів долярів, на 15 відсотків більше як у серпні 1959 року. Американці в серпні ц. р. мали в своїх руках бондів серій „Е" і „Г" вартости 42,800,000,000 дол., що було новим рекордом.

Рома Прийма

наша славна танцюристка, перед концертами в Лондоні і Парижі, виступить у Дітройті на одній з імпрез, з нагоди виставки „УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА".

---

†

Бл. п. Дмитро
ДАХНІВСЬКИЙ

довголітній професор української гімназії „Рідної Школи" в Самборі, четар УГА, студент Українського Тайного Університету, член багатьох українських Товариств у краю і на еміґрації, від 1950 р. замешкалий в Шикаґо,
після довгих і важких терпінь
упокоївся в Бозі дня 28-го серпня 1960 року.

ПОХОРОНИ відбулися 31-го СЕРПНЯ 1960 р., з похоронного заведення В. Б. Музики — і з церкви св. о. Миколая в Шикаґо, на місцеве кладовище.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Опечалені в смутку:

ФРАНЦІШКА — дружина
МИРОН і ІГОР — сини
ТЕРЕНЯ і ЛЯРИССА — невістки
МАРІЧКА, РОМАН, РОСТИСЛАВ, ОРЕСТ — внуки

---

†

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями та Знайомими,
що в п'ятницю, 9-го вересня 1960 року,
в домі при 131 Lake Street — Джерзі Сити, Н. Дж.,
упокоївся в Бозі Наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ВІТЧИМ, ДІДУНЬО,

бл. п. Юрко (George)
ШЕМЛИЙ

ПАРАСТАС — в НЕДІЛЮ, 11-го ВЕРЕСНЯ 1960 р., в год. 7:00 веч., в пох. заведенні Randolph A. Riotto Funeral Home — 3205 Hudson Blvd. (cor. Stagg St.), в Джерзі Сити.
ПОХОРОН — в ПОНЕДІЛОК, 12-го ВЕРЕСНЯ 1960 р., в год. 9:30 рано, з української кат. церкви св. Петра й Павла на цвинтар Holy Cross Cemetery.

В глибокому смутку:

дружина — ТЕКЛЯ
сини — АНТОНІЙ і СТЕФАН
донька — АННА СТЕМ
10 пасербів та 10 внуків

ПОДЯКА

‡

ОСИП ОПОКА

28-го серпня ц. р., після довгої недуги,
відійшов від нас, прийнявши Св. Сповідь і Св. Причастя,
Наш Найдорожчий БАТЬКО і ДІДУСЬ,
проживши 80 років.

Цією дорогою виносимо сердечну подяку Всеч. Отцям прот. А. Стангрієві, прот. В. Олійникові, прот. С. Ганкевичові, о. С. Посаківському, о. Н. Столярчукові і о. В. Мельникові за похоронні відправи, які відбулися 31-го серпня ц. р. Окремо дуже дякую о. прот. А. Стангрієві за гарно виголошену проповідь-прощання.

Виносимо подяку Урядові Церкви Св. Миколая в Лейквуд, Огайо, за місце спочинку, Сестрицтву за справлення поминок і матеріяльну допомогу, Відділові Української Православної Ліги за квіти. Всім Парафіянам і Сусідам за численну участь, за моральну і матеріяльну підтримку. Окремо дякуємо п. диригентові Йосипові Прокопові, Його Дружині за квіти і хорові за гарні співи.

Дякуємо нашим Краянам, які прибули і з молитвою на устах відвели Небіжчика на місце вічного спочинку. Панству Яремкам і Гусарам за квіти.

Дуже дякую власникові похоронного заведення п. Мих. Колодієві за його дбайливе, безінтересовне й щире відношення та співчуття в нашому горю.

Після Похоронів, на церковній залі, відбулися поминки, на яких о. прот. В. Олійник, після поминкової мови, закликав присутніх, на увіковічнення пам'яті, зложити пожертву на Церкву-Пам'ятник, яка виносила $41.35. Всім учасникам Похорону і жертводавцям щире спасибіг, а душу нашого Батька і Дідуся, Осипа, нехай Господь Милосердний оселить в своїх небесних оселях.

Прибиті горем:

прот. ЛЕВ ОПОКА — син
МАРІЯ — невістка
ОЛЕГ — внук
ОЛЬГА ГНАТИК — донька
мґр. ВОЛОДИМИР — зять
ЗІРКА — внучка
МИХАЙЛО і СЕМЕН — брати
і Родина

Замість квітів на могилу
бл. п. **МИРОНА МОСОРИ**
$ 20.00 — на залишенців в Австрії
складають
ВОЛОДИМИР і КУКА СОКОЛОВСЬКИЙ

Замість квітів на могилу
бл. п. **ОЛЬГИ СЕКЕЛИ**
$ 20.00 — на залишенців в Австрії
складають
ВОЛОДИМИР і КУКА СОКОЛОВСЬКИЙ

У Римі закінчилась 17-та Олімпіяда

Рим. — В неділю 11-го вересня ц. р. з великою парадою — при відспіванні Олімпійського гимну, грі численних оркестр і гукові гарматніх стрілів — закрито 18-денні, 17-ві з черги Олімпійські ігрища. В остаточному підрахунку вислідів, Совєти дістали 43 золоті медалі, 33 срібні і 30 бронзових. ЗДА — 34 золоті, 21 срібну і 16 бронзових. На третьому місці йде Італія з 13 золотими медалями, потім Німеччина — 12, Австрія — 8, Туреччина — 7, Мадярщина — 6, Японія і Польща по 4, ЧСР і Румунія по 3, Англія, Данія і Нова Зеляндія по 2, Болгарія, Швеція, Фінляндія, Австралія, Югославія, Пакістан, Греція, Етіопія і Норвегія — по одній. У 17-ій Олімпіяди взяли участь 84 країни, які вислали туди понад 7.000 легкоатлетів. Не вважаючи на сотні тисяч чужинців, які перейшли через Рим в дні Ігрищ, Італія вийшла з матеріяльним дефіцитом з уваги на побудування надзвичайно коштовного нового велетенського стадіону. Зате вона зискала великий моральний успіх, бо — за одностайним ствердженням всіх західніх обсерваторів — 17-ті Олімпійські ігрища відбувались у вийнятково масстатичній обстанові, на яку склався модерний комфорт з атмосферою того старовинного міста з безліччю античних пам'яток, яким є Рим. Перемогу Совєтів всі приписують фактові, що совєтські легкоатлети не є аматорами, тільки професіоналістами, вишколеними на кошт і під опікою держави.

Демократи натрапляють на перешкоди в південних стейтах

Атланта, Джорджія. — Керівник демократичної виборчої кампанії у Вірджинії Вільям С. Беттел щиро признався, що „демократи стоять перед поважними перешкодами в цьогорічних виборах." Те саме ствердив і губернатор Норт Каролайни Ернест Голлінґс, який сказав, що демократи стоять „перед тяжким змаганням в Південній Каролайні", якщо схочуть, щоб там переміг сенатор Кеннеді. „Ще не є відомо, як голосуватиме стейт Теннесі", — сказав поважний політик в тому стейті. Губернатор Флориди ЛеРой Коллінс гадає, що той стейт голосуватиме за Ніксона, хіба що всі демократичні партійні урядовці спільно поведуть виборчу кампанію за Кеннеді. Пресові опитувачі ствердили, що такі демократичні по традиції стейти, як Джорджія, Алабама, Міссіссіппі, Луїзіана й Аркенсо виявляють прихильників Ніксона хоч в тих п'ятьох стейтах віце-президент не має виглядів на перемогу. Труднощі для демократів в південних стейтах є наслідком таких причин: — 1. Виборці неґативно ставляться до демократичної виборчої плятформи, яка для них є заліберальна. 2. Численні партійні урядовці відмовляються підтримувати у виборчій кампанії демократичний крайовий список. І тому на Півдні оваційно вітали Ніксона та таких його консервативних прихильників, як арізонський сенатор Беррі Голдватер. Та опитувачі стверджують, що виборці в південних стейтах цього року є пасивні і не цікавляться занадто виборами, бо обидва кандидати на президентів мають такі програми, які населенню південних стейтів не відповідають.

Старші особи проти закону про медичну допомогу пенсіонерам

Ст. Пітерсбурґ, Флорида. — Співробітник щоденника „Ню Йорк Таймс" Кеннет Лав перевів опитування між старшими особами, які масово живуть в цьому місті, і ствердив, що велика їх більшість є проти того закону про медичну допомогу старшим особам, яку недавно ухвалив Конґрес. Емеритований федеральний урядовець Луїс Дж. Смит заявив, що голосуватиме за Кеннеді, бо Ніксон „не хоче йти задалеко в цій справі", 68-річний республіканець Т. С. Бендлер заявив: „Я є в 100 відсотках за Кеннеді". Подібно висловлювалися й інші республіканці, які не є вдоволені з того, що уряд президента Айзенгавера був проти того, щоб медична допомога старшим особам була в рямках соціяльного забезпечення. Заможний 78-річний Пітер Дж. Бойл казав, що він зібрав був 1.000 підписів і вислав їх до конгресмена республіканця Вільяма Крімера, домагаючися, щоб він в Конґресі підтримував так звану „соціяльну медицину". „Соціяльна медицина існує в Англії і Швеції, чому вона не могла б бути в нас" — казав 61-річний Ернест Швансон, емеритований інженер. Військові ветерани мають її, то може її мати і решта населення.

Немає виглядів на те, щоб республіканці здобули більшість в новому Конґресі

Вашинґтон. — Журналіст Расселл Бейкер розглядає справу партійної більшости в новому 87-му Конґресі і приходить до висновку, що тільки чудо могло б спричинити те, що республіканці мали б більшість внаслідок цьогорічних виборів. Тим чудом могла б бути загальна виборча перемога республіканців лише в південних стейтах, але на це немає виглядів. Самі республіканці виключають ту можливість, щоб вони могли здобути більшість в Сенаті, де вони тепер мають тільки 34 мандати, а демократи 66. Цього року демократи перевибирають 22-ох сенаторів, а республіканці 11-ох. В найкращому випадку республіканці могли б здобути кілька нових сенатських становищ, але і це не є певне. В палаті Репрезентантів є тепер 437 місць, з чого демократи мають 280, а республіканці 152; п'ять місць є необсаджені. Щоб здобути більшість на один голос, республіканці мусіли б здобути аж 67 нових конґресових постів. Звичайно здобувається нові пости в таких виборчих округах, в яких в попередніх виборах перемагав кандидат противної партії незначною більшістю. Коли це брати під увагу, то демократи стоять краще в цьому пункті, як республіканці. Таких виборчих округ республіканці мають аж 61, а демократи тільки 45. Республіканці здобули були більшість в обидвох Палатах Конґресу в 1952 році, коли вперше кандидував Айзенгавер. Вони втратили її в 1956 році, хоч президентські вибори виграв тоді Айзенгавер. В 1958-му році демократи здобули загальну перемогу.

● **В Японії** арештовано президента крайньо-лівої студентської організації, який був керівником студентських демонстрацій, що довели були до відкликання японським урядом відвідин през. Айзенгавера. Той комуніст 78 днів скривався перед поліцією.

● **У Туреччині** розв'язано колишню всесильну Демократичну партію кол. прем'єра Аднана Мендереса та сконфісковано її майно, банкові конта і архів. У Туреччині залишилась Народно-республіканська партія єдиною політичною партією, бо всі інші розв'язав був ще режим Мендереса.

● **В понеділок** 5-го вересня над ЗДА видко було затьму Місяця, яка тривала одну годину і 12 мінут, поки цілий Місяць перейшов через тінь Землі. Цю затьму добре можна було оглядати на Заході ЗДА, а на Сході її не було видко, бо було хмарне небо.

Захід стосує відплатні засоби супроти Східньої Німеччини з приводу Берліну

Берлін. — ЗДА, Англія і Франція припинили видачу довідок, що служили замість пашпортів німцям із Східньої Німеччини до країн, які не визнають східньо-німецького режиму, ото ж до Західньої Німеччини та всіх інших західньо-демократичних держав. Водночас діючий західньо-німецький віце-канцлер Людвіґ Ерґард видав заклик до німецького господарського світу, щоб його представники добровільно стримались від торговельних та інших зв'язків з Східньою Німеччиною поки вона не припинить своїх беззаконних дій супроти громадян Німецької Федеративної Республіки. Німецькі комуністи заборонили переїзд німцям із Західньої Німеччини до Східнього Берліну. Ерґард закликав людей із зах.-німецького господарського світу, щоб вони не виламлювались із національної солідарности та не користали з уділювання їм вийняткових дозволів на подорож до Східнього Берліну, назвавши такий дозвіл „брудним папером". Західні амбасадори, як і західньо-німецькі чинники називають Східню Німеччину „совєтською зоною" та скидають всю відповідальність за комуно-німецькі виступи на Москву, як дійсного правителя в Східній Німеччині.

В Англії щораз більші суперечки між соціялістами і в спілках

Лондон. — В Даґлесі на острові Айл оф Мен відкрито в минулий понеділок конґрес англійських робітничих спілок, при чому коло 1.000 делегатів репрезентують докладно 8.128.446 членів робітничих спілок. Ця могутня армія зорганізованого англійського робітництва всередині розсварена й політично обезсилена внаслідку пристрасних спорів над закордонною політикою і оборонними проблемами Англії. Спілка „об'єднаних машиністів", яка нараховує 900.000 членів рішила, що буде голосувати двояко: частина підтримує офіційне становище Партії праці, а саме, щоб Англія далі належала до НАТО, але щоб атомову зброю мали тільки ЗДА, а Англія щоб її виреклась. Друга частина тієї спілки голосуватиме за ще „мудрішим" становищем лівих спілок транспорту і загальних робітників: вони відкидають взагалі атомову зброю в обороні Англії, хай навіть в руках американців, та заступають „принциповий пацифізм". Англійська преса стверджує, що таке становище і таке голосування осмішують робітників і їх соціялістичних лідерів. Тому й Партія праці далі втрачає на повазі й популярності в Англії, а робітничі спілки стягають на себе ремствування збоку широкої публіки головно внаслідку диких страйків нездисциплінованого робітництва.

Рада Безпеки відкинула спробу СССР втручатись до постанов держав Америки

Об'єднані Нації. — Рада Безпеки Об'єднаних Націй перейшла в минулу п'ятницю до денного порядку над совєтським внеском, щоб „завердити" постанову конференції Організації американських держав з 20 ц. м. проти режиму домініканського диктатора Трухіля. Всі члени Ради Безпеки, крім СССР і Польщі, стали на становищі, що Рада Безпеки ОН не має права затверджувати чи відкидати постанов реґіональних державних організацій. Василій Кузнєцов, побачивши, що його внесок не має ніяких шансів перейти, не настоював, щоб над ним голосувати, лиш застеріг собі „право" повернути до цього внеску „при іншій нагоді". Здогадуються, що коли Організація американських держав рішила б виступити з якимись санкціями проти Куби, тоді Совєти знову заквестіонують суверенне право тієї Організації приймати такі рішення. 9 голосами проти 2-х комуністичних прийнято внесення Арґентини, Еквадору й ЗДА, що Рада Безпеки стверджує отримання повідомлення про згадану постанову Організації американських держав.

Труман закидає республіканцям нерішучість в поборюванні комунізму

Ню Йорк. — Колишній президент Гаррі С. Труман прибув на 10 днів до Ню Йорку до свого зятя журналіста Кліфтона Деніеля і заявив журналістам, що республіканський уряд президента Айзенгавера нерішуче поборює комунізм. „Це почалося з капітуляцією в Кореї", — казав Труман. Айзенгавер підписав перемир'я в Кореї в липні 1953-го року. Труман сказав, що, якби він хотів був перемир'я в Кореї, то міг його мати на рік скорше. На думку Трумана поведінка СССР в Конго і на Кубі, це продовження того, що було в Кореї, Греції і в Туреччині під час демократичного уряду до 1952-го року. „Росіяни завжди шукають бійки, але, коли побачать рішучий спротив, то вступаються з дороги", — твердив колишній президент. Застосування доктрини Монро до ситуації на Кубі не мусить привести до збройного зудару, бо вже сам факт, що ми хочемо здійснювати цю доктрину, свідчитиме, що небезпечно починати якусь зачіпку до війни.

Колишній член Атомової Комісії закликає продовжувати пробні атомові експльозії

Вашинґтон. — Колишній член Комісії Атомової Енерґії Томас Е. Моррей вислав листи до обидвох кандидатів на президента сенатора Джана Ф. Кеннеді і віце-президента Ричарда М. Ніксона, в яких закликає їх до того, щоб вже тепер заявили, що вони, якщо будуть вибрані на президента, зарядять продовжувати пробні атомові експльозії під землею і високо в повітрі, де вони не є шкідливі для людського здоров'я. ЗДА ще в жовтні 1958 року припинили атомові експльозії, а тим часом СССР переводить таємні атомові вибухи і, можливо, вже випродукував таку „фантастичну зброю", якою совєтський прем'єр Хрущов хвалився на початку цього року. Сенатор Кеннеді заявив недавно на Алясці, що він не хотів би тепер відновлювати атомові проби, бо він ще не закинув віри в те, що СССР погодиться на договір в цій справі. Майже те саме заявив і віце-президент Ніксон, який хотів би так довго не робити пробних атомових експльозій, як довго існує хоч би слаба надія на те, що СССР таки погодиться на контролю атомових зброєнь.

Передбачення вчених щодо населення Землі в 2660-му році

Вашинґтон. — Професор біології Каліфорнійського Технологічного Інституту д-р Джеймс Боннер промовляв на Міжнародному Конґресі для справ прохарчування і передбачав, що коли б населення землі збільшувалося в такому темпі як тепер, то за 700 років, це значить в 2660-му році на землі треба б вивісити оголошення, що „немає сидячих місць, тільки самі стоячі", бо люди стояли б побіч себе, і не могли б сісти. Очевидно, що це чисті теоретично - математичні обрахунки, бо не можна собі уявити, яким чином могли б люди так розмножитися, щоб аж не могли сісти на землі, бо як би вони до того часу жили і чим харчувалися б перед таким станом розмноження. Населення світу виносить тепер 2,900,000,000, а в 2,000 році воно має становити 6,300,-000,000. На тому самому Конґресі промовляв і голова Рільничої Дослідчої Служби д-р Байрон Т. Шов, який сказав, що можна потроїти теперішню управну ріллю на землі і втроє збільшити продукцію харчів. Беруть до уваги і те, що людський ум видумає ще й якісь нові винаходи, щоб збільшити засоби харчування.

У Ляосі нова державна криза; проголошено вийнятковий стан

Вієнціян. — У малій південно - азійській державі Ляос, що була колись частиною французької колонії Індокитаю, вибухла нова поважна криза. Князь Боун Оум проголосив через радіо в Саваннакеті, що він створив тимчасовий революційний комітет до часу створення нового уряду та що він не визнає уряду князя Суванни Фоуми, створено тількищо недавно, у висліді політичної кризи, яку викликав військовий переворот. Суванна Фоума проголосив вийнятковий стан і приказав армії здавити силою той бунт, але насправді більшість військових частин є вірна генералові Фоумі Носаванові, який перебуває в Саваннакеті, при боці князя Оума. Ген. Носаван прийняв в уряді Суванни Фоуми уряд віце прем'єра і міністра внутрішніх справ, але того становища не перейняв фактично, домагаючись, щоб спершу видалити з столиці Ляосу Вієнціяну полк парашутистів, який перевів був згаданий вгорі комунофільський військовий переворот. Князь Оум мотивує свій бунт проти уряду острахом, що той уряд відкрис в Ляосі шлях до комунізму.

● **На Формозі**, осідку уряду вільного Китаю, арештовано одного з найвидатніших китайських націоналістів, члена найвищої Ради, Лей Чена, видавця і редактора двотижневика, який виступав з критичними статтями під адресою правління Чіянґ Кай-шека. Лей Чен пропаґував покликання до життя нової політичної Демократичної партії, яка позбавила б Куомінтанґ монополю політичного життя у вільному Китаї. Лей Ченґа судитиме військовий суд за „підривну роботу".

ТАРЗАН, ч. 4519. В таборі.

FRENCH POLICEMEN TOLD HOW DOCTOR JACQUES DURAND, A CONVICTED MURDERER, WAS PRESUMABLY AT LARGE IN THE JUNGLE--

"I THINK WE CAN HELP EACH OTHER," SAID THE APE-MAN. "COME BACK TO MY CAMP."

...LATER, AT DAWN, AN ANXIOUS FRANK GARVEY GREETED THE NEW ARRIVALS. "BOY, THINGS ARE REALLY JUMPING NOW!"

JOHN CELARDO 21.450

Французькі поліцисти розповіли, як засуджений вбивник доктор Жак Дюранд міг бути на волі в джунґлі...

— Гадаю, що ми можемо собі взаємно допомогти, — сказав мавполюд. — Ходім до мого табору.

Пізніше, на світанку, стурбований Френк Гарві, вітав нових прибулих. — Люди, події розвиваються направду швидко!

Посмертні згадки

Юстина РЕМЕЗ, — довголітня членкиня Т-ва „Свобода", Відділу 194 УНСоюзу в Ню Йорку, вдова по бл. п. Миколі Ремез, замешкала в Парамус, Н. Дж., упокоїлася в Бозі, в дні 22-го серпня 1960 р., на 66-му році життя. Покійна походила з Дівчиць, пов. Жидачів, Зах. Україна, прибула до ЗДА в 1911 р. Полишила у смутку доньку Юлію, зам. Денеґа і зятя Миколу Денеґа. Похорони відбулися в четвер, 25-го серпня ц. р., з церкви св. Юрія в Ню Йорку. Покійна, подібно, як її покійний муж, була відданим членом УНСоюзу та місцевої української громади. Зокрема, виявляла своє співчуття до людської недолі й особливо щиро відносилася до новоприбулих земляків, які їй цього довго не забудуть. — Вічна Їй Пам'ять!
Я. Падох, предс.
В. Никифорук, секр.

Антоній МІНДАК, — член Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 107 УНСоюзу в Геммонді, Інд. помер дня 15-го серпня 1960 року з причини поранення у фабриці, при праці. Покійний полишив у смутку дружину і 2 доньки. Похорон відбувся дня 18-го серпня 1960 року, з церкви св. Андрея, на Holy Cross Cemetery, при участі багатьох Приятелів, Членів Б-ва та Родини. — В. Й. П.!
І. Матейчук, секр.